

Heus fapete ita

Iran Pere, idu
d'una sirena
- kvel-tes -

Juan Pere, vida d'una sicena.

La fantasmagoria del es-
tucio se ha hecha cotidiana
no.

Juan Ramón Jiménez

I

Dramatis Personae

Com en una ficció teatral he pensat, sense saber
~~en~~ perquè d'una manera clara i precisa, descriure el
personatge, o dramatis personae d'aquesta ficció unív-
ersal. Exactament com es costum fer-ho en l'obra
que hom escriu per al teatre, es a dir: per a ser re-
presentada, re-vivida. Malgrat que, des sigui de
par, mai no m'han inspirat una confiança massa
gran les obres de teatre que no poden representar a
la vola de la lectura.

El primer dels meus personatges es Juan Pere, Juan
Pierre - que em nasqué a Concarneau en francès i
avui em veuix en català a Saint Jean de Luz. Em
nasqué ja home fet, ja vell, com passa sovint amb
el fill de paper, tan estimat sovint com el de la
carn. Ho es que el veies tal com t'he pintat
i el veuies tu. La vida de cada dia no dona tipus

tan amadament singulars i en el cas que veu-
 re't en les singularitats de mots, sense descomptar
 les neves. D'elles i de la simpatia que sempre m'han
 inspirat el folk, certa mena de folk o que em semblen
 més interessants i agradors que el arxenyat - certa
 mena d'arxenyat - nasqué fran Pere.

El veia en molt dels pescadors de Concarneau que,
 ja no cal dir-ho, no eren tal com jo el veia: en
 la mirada d'un d'ells, en el somriure d'un altre,
 en la ~~veia~~ parla del de més enllà. O sigui, en el
 de més delatà que del submon de la humana creatu-
 ra.

I en trobar-me't - en refer-me't - trobar-ho simpatie,
 tan bonas, vaig pensar: Jean Pere es tan lò que
 mereix ser folk.

I folk es veig fer. Però no es exerciu: no es tracta
 d'un folk perillós de manicomi, d'un folk melodra-
 matic de rialla satànica i cançina de força. La follia
 de fran Pere es d'una altra mena. La follia de fran
 Pere es manta, tranquil·la - més o menys tranquil-
 la, indefensa. Més que un folk propiament dit fran
 Pere es un extranyat, un astrololali, un tocat de
 l'ala segons el vell dic del nostre poble, que sap
 que l'home també pot tenir ales.

El arxenyat es tolera perquè amb ^{es divertit} les seves
 amb les seves raries. Com no hi veuen més enllà del
 na i son arxenyat sense saber perquè, perquè
 cal ser alguna cosa i perquè la majoria del mun-
 tal pertany al ramat del sang - la follia per
 a la follia es ^{necessaria} ~~necessaria~~ molta força interior -

de Joan Pere Sineu que ^{es} un home que té ^{moltos} rarses, que ^{310?} té moltes manies, que "no es com tot-hom": ~~tant~~ Tal vegada perquè la follia fa per i, per por, hom la dis-
ta.

Sineu:

- Te cots amapat - sense pensar que tot-hom en té.
(cots amapats del subtot de t'home).

En el fons volen dir - i també en aquest cas la paraula es una disflexa - que te co que ell, el sentat, es que pertanyen al món del plural mai no tindran: personalitat, singularitat.

Heu vist mai un folh semblant a un altre? Se-
que puc veure. En canvi es de la benent un tot igual, sem-
pre el mateix. Li reproduïxen en el món de la sen-
satera, en el món de la pent olita com cal i tota
la capa de llur benentria tot, vicis i virtut, es me-
qui, similitat, rapuític: t'aura al diner, a la patria,
a la dona i a deu. ~~tenen~~ ~~tenen~~ pr, perquè
~~tenen~~ ~~seu~~ - o sigui: perquè un covard - i benent
per benentria i ~~per~~ per això de seu - es a
dir: perquè un covard - tenen pr del "que diuen"
del rictícol apartat del "que diuen"; Hegeix en,
quan Hegeix en, que no es sempre, una litera-
tura sense sue ni bene; canten les excel·lencies
de l'ordre - un ordre fet a la mida de llurs menta-
litas - perquè ~~es~~ creuen que això es dona i rebuda
de persones respectables; adoren t'autoritat perquè
^{tenen}
tra, com tot el benent, esperit de ramat i no envolpen
al que mana perquè la funció de manar suposen
que dona molt mal de cap; creuen l'artabí i
malgrat ser persones decent, ni potien, ni al cora-

don es distreu, no paguen el bitllet del tramvia; fugen del risc i passen i mitjien les conseqüències de la resolució més fútil i trivial; es plauen la multiplicitat pola volta i al teatre analfabet; respecten la tradició i ~~adapten~~ es passen tristos per fortuna i sortida, malgrat que no es plauen pensos que puen feris fer amb el marcadors del temple, i alegres - prudentment, entusiasmamentament alegre - per Carnestoltes; van amb puntualitat al treball; si saben que no se'n sortiran be tenen capacitat de guanyar be tota vida; llur vida inútil es un propòsit de cendra, o un propòsit de fons.

Jo no es hi tinc cap simpatia. Hi els me'n tencen a mi. Hitler.

Joan Pere, intencionalment, no pertanyia a la família dels entusiasmats.

Joan Pere nasqué a la Bretanya i, ja vell, viu a la Bretanya. Mariner, de jove viatjà molt. Conegué tota les mars i no tingué "un amor en cada port", - com suposa la gent mala de paucal - perqué això es cosa de "complet" i films de tres i un i est, malgrat l'embriaguera i la follia, es dir que es un home seriós. I jo ho crec car la follia es probablement de trencament seriós. Jo crec tot el que em diuen es menys personatges, es menys fills de paper, que no saben mentir com tenen costum de fer al de casa i veu.

Físicament Joan Pere es home més aviat baix que alt però robust fort i ben musculat. El costat, bufetajat pel vent d'alta mar i al voltant - no es patible tot breu fins a l'alta, es veritable, i autèntic.

Itàlia, l'Àfrica, et de Grècia, et de l'Espanya, et de l'Àsia - es molt expressiu i està plecat per profundes arrugues. El nas es ample en la base, sensual; la boca, profunda i tremolada pareix sempre per un murmure que requereix al marxa arrugada que sempre tenen al peu seuy de Joan Pere; es ulls un petits; de color daurat, pleus d'una llum que no tenen es ulls de la gent de terra endins; les mans son fortes, express, ~~manes~~ de dits curts i muscos, bones per al treball i la barcolla i matrequeles per a la carera.

En Joan Pere aguarda a cheuant un xic els ulls, costim ~~estipul~~ d'ris de puca en pe i navegant i el pot constatar-lara d'el vivent les sigues de la mar.

Verteix desastradament - ningú no te cura d'ell - però, com passa amb tota la gent de marino, no dona l'impressió de brutícia de la gent de l'alta muntanya, acostumat a la vida de la mar, a obeir les veus de comandament en plans tempestos, Joan Pere oblidat facilmente que ^{la} aquella vida de la mar ha finit ja per a sempre - ha finit per ell i, per tan, per ~~sempre~~ sempre es i per de per tot-hom - i de sobte es posa a cridar, a parlar a crits, com en plans tempestos. ¡ riu fort - ondas de riu turbulentos i puixant - que escandalitzen als entornamentats de riadeta de comith.

- això no es manera de riu - dixer en to de reny.

Rayon Joan Pere, sense ~~cap~~ enfadar-se:

- Rit com riu i com en riu. Rit per mi i, a repardes, de mi. Si es plan, bé i riu no tremblé. L'enters?

(Lavors, per a vejar-se d'una del que consideren manca de respecte, es burlen d'ell. El seu

sat es creuen sempre amb fret a brular-se des folls sense voler comprendre que tot ha sentateta es intrinsecable a la creta.

Juan Pere, que no te casa ni familia, es, oficialment, el brig del poble. així com hi ha el caplle, el recetor, el sergent de la pendarmaria, el metge i el mestre de murgons hi ha d'haber, també, el brig. Tal vegada per brig hi portaven el delictes de viure sense treballar o treballant quan hi semblava.

~~per la falta~~
~~per que pel paperot de l'ajuntament i la part~~
~~farmacia, Juan Pere la seva follia més que no per el~~
 paperot de l'ajuntament i la Prefectura ^{el paperot de l'ajuntament} ~~es la que li dona~~
^{marcat} Ja que Juan Pere signi d'aquell poble i no d'un altre. D'aquell, precisament d'aquell i no d'un altre poble. Més per la follia que per la partida de naixement forma part d'aquell poble, com el monument al mar, el cinema, massa petit o d'explosió, massa gran. I no dit et cumentia perquè Juan Pere ha declarat la guerra a la mort.

Juan Pere es un dels meus personatges que més intensament he sentit viure. (Tal vegada seria millor dir: he viscut, car el fill de paper viu - veuen vida - del la vida de l'he creador, del pare de carn i ossos) amb un altre personatge d'una altra novel·la, ~~una~~ ~~passa~~ ~~el~~ ~~mateix~~ ~~personatge~~ ~~com~~ ~~amb~~ ~~un~~ ~~altre~~ ~~personatge~~, en parer i en matèria.

~~Personatge~~ ~~algun~~, en canvi, la vida dels meus personatges, el del teatre i el de la novel·la, era ^{una} altra cosa. No una altra cosa més llibresca, fetes de tècnica, d'ofici. Treball amb massa facilitat, sense com en mi com costa, no en certans temps per a sentir-los, per a viure-los i mai llurs vides de paper aconseguir en interessar-me del tot.

Se / van Pere no puc dir que hagi més expressió
 iós a casa meua - casa un xic trista de l'existència -
 però puc dir que hi ha entrat com una ombra: com
 una ombra plena de clar. Era un hoste, un convidat
 d'honor i amb ell, amb la seva presència invisible, amb
 la seva vida invisible,
 la casa semblava menys trista.

~~La necessitat de~~ La arribada no havíem pogut
 precisar gairebé res de la seva persona física, - la física
 antropomètrica, per lletja i freda i pet poder de conver-
 tir l'home en números ~~abandonar la paraula~~ ~~per~~
~~parlar~~ pertany al món de les presons, - però el radiem
 entre nosaltres, que era l'important. Venava d'una cambra
 a l'altra, v'evoluïa de l'únic luxe que hi tenim: el
 llibre, v'asseïa a taula amb nosaltres, convivia amb
 nosaltres. Encara no podíem precisar el color dels seus
 ulls - així i altres coses vindria després - però ~~amb~~
 sentíem la seva mirada fixa en nosaltres, sobretot en
 mi. No parlava - ni ho esperàvem cap, distorta-
 dament, no ho fèiem crispats com ell - però sabíem
 quina mena de veu tenia

als amics el parlava de Joan Pere, el meu nou
 amic. O ell me'n parlava a mi.

- ¿Joan Pere?

- Sempre fidel a l'amor, a la beguda i a la follia.

- Encara et tens a casa?

- Encara, però ~~tenen~~ ^{en} pensó que se'n anirà aviat, i
 em sabia molt de greu.

¿No mentia, és clar, en dir això. M'havia ac-
 costumats a la companyia del bon tip, molt més a-
 gradosa que la dels assegats. Però veia que la cosa
 no tenia remei: el fill de paper també se'n va. (Però es

de carn i riss.

El senyor Canari és un altre dels personatges importants de la novel·la. Ho tan important com Joan Pere, naturalment, car ^{de} tipus del perfil i la raritat pricipal de Joan Pere hom ^{no se'n troba} ^{troba} així com així. Com que s'han de trobar en un món tan sinistrament enterimentat com el nostre!

L'un i l'altre pertanyen al realm de l'absurd. Per a diferenciar-los, per a situar a cada un en el lloc corresponent podria dir que Joan Pere és un boig en to major i el senyor Canari ho és en to menor.

El senyor Canari, d'origen castellà, és un vell amic. Ha pès en una de les comèdies comèdies, La segunda vida de Hipnet Jorcs, escrita "en el aire timpis del destierro", segons em deia Alejandro Carona, que no se' quan podrà estrenar-se. Jorcs se'm presentà en una altra comèdia: Venus y los hombres, ^{non} ~~segona~~ versió de segona naixença de Venus.

(- Sp! Que ve aci! Que no vult que us oblidis.

- Ho t'oblido pas, senyor Canari.

- Doncs si es tal com dius doncs'm en un lloc al costat de donya Venus (1). Tu tipus donya Venus hi ha l'any. I, naturalment, lògicament, hi ha la follia) seus apuerta ven novel·la de Joan Pere, vide d'un sirena, el senyor Canari empres el motiu precedi-

ment: es presentà de vòte, inesperadament, amb la violència del mirot que, per mitjà d'una verda s'atten fora de la capsa que és un riu. I com ja el bon home es premia certes llibertat - sabia que d'antany que jo les hi

(1) El senyor Canari, home d'extremada polidria, dona tractament de donya a la deessa. Tal com feren Joan Rius. 20

- així me està pensant! ~~Vostè~~ ~~es~~ ~~un~~ ~~trampista~~ que ha fet amb mi: oblidar-me, no te parolis de Deu. Vostè es un desagraït i un desmemoriat. Se qui m'ha servit fer-lo quedar tan bé si després m'hehien d'aconsejar? Disposar-se a noveltar la vida d'un crip i no comptar amb mi!

~~Per~~ li deia, per a apaitagar aquella tan justa indignació:

- Acabava, ~~mentres~~ ho v'he promès així, a senyor Canari. Jo que he vingut ben vingut viquei. I perdoni'm que no he pogut pensar en vostè. Passi i ~~potat~~ ~~el~~ ~~creu~~ qui un altre en la novel·la.

I així ho feu.

El cert era - a ell no voreig voler dir-li-ho - que al senyor Canari no el veia en una novel·la. En una ficció dramàtica, si. El veia bé a l'escenari però no en les pàgines d'un llibre.

En aquesta novel·la no es el protagonista ho es el protagonista d'aquesta novel·la ni ho feu de les dues obres de teatre ja esmentades. La veritat, ho obstant, en el teatre tenia més perfil, més volum que en la novel·la. Així - tal vegada per haver perdut la nacionalitat d'origen, per haver-lo fet francès - al senyor Canari es més llatí, més espai i, tal vegada per timidesa d'un home lleig, de pobre home senzill, es situa en un segon terme talment com si al segon terme fos refugi o passara desapercebuts.

al teatre al senyor Canari tenia un at-

tre artit, era més apressim, més insurrecte i, sobretot, es sentia rebutjat de la seva follia, que considerava superior a la ~~seua~~ ~~seu~~ beneiteria del - - rebutjat. En la novel·la v'has carriat els papers i el - rebutjat a la seva manera - el Joan Pere, cosa que em sembla molt lògica. Una follia que es porti al braç d'una sirena es quelcom de legítim rebut i capacitat important.

En la ficció dramàtica, escrita en terra francesa pensant en la terra castellana, en un fons de paisatge castellà, al senyor Canari et veia alt, magre, sarmenit, en una paraula: quixotes, físicament quixotes, - o don quixotes, com volia Fernandus - vist com el pintor veieren al Cavaller de la Trista Figura.

A França el senyor Canari, ~~dica de ser quixotes~~, físic i espiritualment, perd ~~el don quixote~~ i don quixotisme - home perd tantos cors en terra estranya! - i per influència de l'ambient esdevé un pobre home, un criq de minsa envergadura. Car hi ha Espanya abundant el quixot, a França el Joan Pere no l'accepta.

A França el meu senyor Canari fou, abans de conèixer a Joan Pere, un home càndid, tranquil i un xic astrofolari. Tinha tot, no tenia amics, després d'haver estat amb la gent del poble. L'amistat amb Joan Pere i el seu doxerpany d'aur - que a ell li sembla terrible - l'han convertit en un criq per reflexe.

Ho es ni alt ni baix, però el fet d'esser tan extremament magre el fa semblar alt, sobretot al costat de Joan Pere, tan s'aparell.

Com el castellà, el meu senyor Canari francès ~~ho~~

Cap. 059 (12)

Thucix et caracteristic barret fort color de cafe amb //
llat però ja no porta et caracteristic pabany, que ha
substituit per una capa amb caputó. A traçon et meu
senyor Canali v'ha abraçat, v'ha despietat. Qué
hi farem!

Rosa es un altre del permatpes.

Rosa havia estat una noia puatserol. Del seu, - es asse-
nyat que tenen seu, formidat i tot et que cal tenir, es
que sempre estan segurs de que dos i dos fan quatre,
ja ho es. fore i bonica, si, senyor: com tantes altres, això,
però, en et fons es cosa relacion que no fora prou per
a donar-li, com que no dice res! categoria de permat-
se de uret-la.

Cal que Joan Pere la converteixi, per act d'il-
luminat, en Rosa del Mar i amb et nome non li doni
una nova personalitat, l'arrenci del non plural de
les altres noies i en faci un sexe singular, i totat, des en
seu non interior. Cal que, gracies a Joan Pere, la Rosa
vulgar de cada dia es transfiguri en Rosa del Mar i es
~~capitola~~ descriu: ~~donat~~ en descriu et seu doble,
sense Joan Pere la vida de Rosa havia estat una
vida puatserol, una vida com la de tot-hom: et coll, et
promis, et marit, et fill. ~~La vella~~ El desti de Rosa del
mar, en separar-se del seu, en negar-se a veure com et
seu se l'ens l'arroregaria, destruant-la, a l'ab-
ne del trauma.

Hom paga car et no voler ser com et altres.

¿ ~~amb~~ hi ha et fill, tan real, tan de carn i
osset i, no obstant, tan fantastic i arrauat com et
veth. L'anecdota, si no hi figures Joan Pere, fora
vulgarissima: un infant abandonat, es que les perso-
nes una com cal nomenen "un perdut", et qual
uns interis, per a veure una cotona, per pla-

quejar - com el plau plaguesse al iubiçil (- 12
 sinca: "La aquell veus ~~cap~~ a quella taverna? Vas-ti
 que hi trobaràs el teu pare." i et polre, sense pare, sense
 mare, sense nom, sense ~~un~~ ningú ni res ~~en~~ ~~petit~~
~~del~~ al non creu ^{veritat} ~~en~~ la ~~veritat~~ mentida estiguda i
 cruel - be cal plaguesse de tan en tan! - i se'n en-
 tra a la taverna on la mentida esdevé veritat. En
 un recó de la taverna mantosa Joan Pere cal·lura
 la nit de Nadal. i com Joan Pere es un esper ^{veritader}
 ment extraordinari l'anecdota perd tota vulgaritat i passa
 al domini del fantàstic.

Nadal la nit de Nadal donà un fill a Joan Pere.
 No podia ~~donar~~-lo a un home com tot - el miracle
 no s'han fet per al home com tot - i el dona en a
 un noi. i El noi, que no s'estranyava de res, el Joan
 Pere vidu d'una sirena acceptà el miracle com la
 cosa més natural del món.

- Vidu d'una sirena! - dirà el lector ^{marra} ~~en~~ ~~plà~~ ~~de~~ ~~ar~~
 senyat - Però si això no pot ser!

L'autor, que malauradament conserva molt re-
 sidus de sensatesa, opina en d'indistinta manera abans
 de conceir a Joan Pere. Després, ja no. Després s'explica
 perfectament que a Joan Pere hi passessin les "coses que
 no poden ser".

Infant, el fill fa pensar en el petit heroi de Sie-
 gens. Va vent i exparrat, es clar, però no breu i es-
 parrat com en la vida trpa: Havia de cada dia fins
 com en la vida mágica i enthemadora del teatre,
 non amb llum artificial. És un petit heroi de melo-
 drama i més que en la realitat et veiem en el

mon des horipat i tremelando del melochama amb decorat nocturn i honores sinistres que ducen al marge de la societat, espurrant les xarxes del cordi i trapallejant amb judges i policies.

L'infant li ha dit a Joan Pere:

- Tu et et meu pare.

Joan Pere, sense cap mica d'estranyesa, ha respost:

- Així, doncs, et fill de la sirena, que has hagut perdonaat.

L'infant no creu en l'existència de les sirenes però com sigui que tampoc creu en la de les mares - com hi ha de creure si no la coneix? - accepta:

- Com vulguis.

I en aquell instant esdevé el fill veritable del brig.

La home, no serà tan boig com Joan Pere et pare, però serà un xic estrany, un xic extrafolari. Ho v'assemblarà en res al altres ningúns del poble, d'aulicció limitada, d'horitzó limitat. Serà, suprant et lèxic mariner, home de proa.

Et altres personatges del món d'aquesta novel·la son episodics, de segon o tercer pla terme: la tavernera Francina, et batlle Kerral, et mestre d'escola, et les prostitutes de la taverneta vintosa, et matrimoni sense llar que s'exhiu xopluc contra et fred. Malgrat que aquest dos, que formaren part un dia temps del món de les persones respectables i la vida, a separar-pardes, convertit en nàuseges he donar-los - hi un rebre xic més de reflex que et altres personatges melatèny. Ho ve si ho he aconseguit. Sí, però, que sempre m'han inspirat més afecte et vençut que et vençuts.

La ve que en la novel·la no et contem irromentat et

personatges. diu si son d'apuesta o de l'altre manera, 14
com veu teixen, es anys que tenen, etc, forma obligato-
ria en l'obra escrita per al teatre, indicacions que
l'altre dramatic creu molt util i pertinent per als ac-
tors, que, les nius de les vegeades, no en fan cabal.

hi es costum ni les regles ho permeten. Pero no sempre
hem de ser esclaus de les regles i de tan en tan ~~no~~ ^{per}
resulta molt oportu deixar-les de banda i tirar al dest.

Tirar al dest encara que sigui fent murrada. Seguir el
camí de tot-hom no convé sempre. Solent tractant-se
de personatges com els d'apuesta novel·la, que son
~~personatges~~ ^{mai} ~~de~~ ~~des~~ no trobariem pel camí de
tot-hom.

II

El decret

Hi ha més d'un, es diu: una taverna del port fluvial de Hautes, les paperies on es lliga /ran Pere desfolo per arribar la primavera fins que les pluges de tardor fan impossible els treballs a l'aire lliure; el carrer que des de la part baixa del lloc fins al Cabradors; el Finistère - vinyes, prat, camps de herbes i de pomeres, algun moti - correa /ran Pere; el riu de Canals. Holiang, com a la Hautes. Holiang per a /ran Pere; Sou Fuiot - moti per a la folla - que /ran Pere mai no pren per separar. La folla de /ran Pere no es herben com la de l'anamorat de Subinea. La folla de /ran Pere té la raó d'esser en el meravellós amor de la sirena però s'alta amb freqüència a la trapelleria (Draconucien) de la vida avança de terra, de la vida del riu cada dia - comi es igual que aliu i serà igual que demà - tal vegada per a poder després prendre nou impuls i retornar al seu món meravellós de les sirenes.

Sou Fuiot desoncia la tra i turment del dubte i després a això el moti de vent se li converteix en un paperant i la riuista atansa en un riu Subinea. El cas de /ran Pere no es el mateix. El vell mariner es canvia com un infant per ~~excepte~~ France d'avis però excepte com un Champet.

Entre el decret - que no també, com Huiot potadors, de veure terme - hi ha ^{un} de més important que el altre: el del ^{la vida} poble on viu /ran Pere i ^{a la} just, pel seu afany de metamorfosar-se tot, /ran Pere les

Robb Vila marinera. Vila a la vna de la mar i que viu de la mar.

La part moderna, i la més bella - xalet, hotel, confiteries, bars, salons de té, el Casino - es un ample passeig que, naturalment, es diu del general de Sautelle o del President Roosevelt i que devia portar el nom d'una altra manera. Es de posar al carrer nous de personatges contemporanis - sobretot si es tracta de polítics - es una petita cosa per a inestable i fugissera inventada per a fer rotar el cap al carrer.

Fortament aquesta part de la vila és te vida a l'extrem prou a l'ona la presència del estinejant Joan Pere no el hi té cap simpatia. Tancat a la companyia, llur conversa, llur "bon dia" o "bona nit" se-
ponen ell, un gent de moltes manies i prejudicis; gent que estineja perquè la vida és així i es conside-
rarien deshonrat si no podien seguir la vida; gent que té l'ofici d'estinejant i que de bona gana ac-
ceptarien uniformes d'estinejant; gent que no sap
riure ni beure com es deya cal; gent, en fi, mar-
ta entremuntada. Joan Pere està ~~tot~~ fermament
convencut que entre el estinejant mai no hi ha ha-
gut un cas de follia. ~~Ho~~ la beneiteria és la impossible.
El beneit estan mancat d'imaginació i no saben men-
tir. Mentiren; es clar que mentiren, però llurs mentides
son necessaries, pobres, verosímils i sempre duren al llarg
curs d'un apetit prou fort, d'una caritat qualte-
ra. Son mentides tan pobres que ni ell, el beneit,
poden convertirles en veritats. En el curs, es canvi,
la mentida deixa d'esser-ho per obra i prou de
la fe. En el curs la mentida es fantàstica, ab-

secreta, deslligada. El beneit - Joan Pere es refereix
al beneit anteriorment, al que no es pensa ser ho-
rega t'abund. El brig t'accepta com la cosa més lòpi-
ca i natural del món!

a mitj mitj setembre al xalet, les confiteries, el bar, el
saló de té, el hotel, el Casino tanquen les portes i al pas-
seig i la platja retornen a la solitud.

La part vella de la vila es més interessant, més
pintoresca. Les cases un baixes, d'un sol pis algunes, paret
pises - amb les pluges, tan freqüent, embolcallen
la façana, com fan a la Provença i al Rosselló, fo-
ra feina pairerí inútil - i ^{tant} ~~es~~ porta de picarra en el
qual el pis v'és accentua, en sospicant-se. Fins de cendre
les paret; pis de plom la teulada.

Hi ha una plaça molt bella, de bellera ~~per~~
~~el~~ ~~seu~~ ~~17/17~~ ~~seu~~ ~~17/17~~ ~~seu~~ ~~17/17~~ ~~seu~~ ~~17/17~~
tevern i metanpiça; una plaça molt gran
i sense arbres - a la Bretanya el arbres no abun-
den - amb una arboia que es deca altiu i em-
me per a que les cases del poble sembla més xi-
ques, més aixafades i més pobres. En mitj de la pla-
ça hi ha un pou amb ferros forjats.

Joan Pere v'ha preguntat ~~si~~ ~~de~~ ~~l'existència~~, estran-
nyat de la desproporció ~~de~~ de l'arboia:

- A tant de preu ve una casa tan gran si no
hi viu ningú?

I com, a més d'a si mateix, ho pregunta
a la gent del poble la cosa ha arribat a oïdes
del capellà, que es home de molt pens.

El capellà, indignadíssim, ha dit a Joan
Pere:

- De manera que et passes que a l'arboia no
hi viu ningú.

Joan Pere, placidament, assentia:

Cap. 059 (19)

18

- De mi ho sembla.

- Capigrany! a t'afalaria hi viu Deu.

Et mariner, que no feia política ni era anti-clerical - atres mesq de cap tenia - deixà al capellà amb la paraula a la boca. ¿ des d'aquell dia de fet, deixà des d'aquell dia deixà de salutar-lo.

Pentava:

- El senyor rector mi ho diu per un colau i v'era de mi o miq. Que Deu viu a t'afalaria? Quan era viu la mare em deia que Deu vivia al cel. ¿ les mares, més que el senyor rector, saben on cal anar per a trobar a Deu.

No, Joan Pere no era anticlerical - paraula el text de la puat desconvocia amb exactitud - rector des de que sabia que feris fou amic de perador. ho es perseguitat en passar enfront del catuari, que era un des més cels del país beati, però es deturava per a espantar el Crucificat. ¿ murmura amb una hostilitat intransigible:

- Polric! Com t'odiaven es antenimentat, del teu temps, es del temps de ferms del rey i t'odiava i ~~de~~ la tranquil·litat i el bon aliment, les persones decentes enemigues del deute i el capalrutatge, que estimen la justícia perquè es vege a la balança per a pesar-ho tot i es vege per a donar cops d'espasa a cap tot i a fer, va i sense veure qui rep. Qui sempre ja ha rebut. Però (vist, com es deixava el antenimentat!

Joan Pere tingué una altra troxada amb el capellà. Fou en ajorn d'el·leccions i el senyor rector li recomanava amb trosseria insistència una candidatura

fran Pere et deixam parlar i l'aguardam
 silenciosament.

∫, sense saber res del que separa la política temporal
 de l'espiritual, digué:

- Tu, senyor rector, no pots votar per un candidat: Sen-
 horie tenir.

∫, indignat i recte:

- Per Sen no es pot votar, senyor!

Juan el de la vinya s'infuria, el jaureig i s'arrastentaren
 del fet felicitaren a fran Pere pel seu civisme i la ferme-
 sa d'ideals hi denota que havia passat hi digueren
 que comptaven amb el seu vot pel candidat de les espanyes.

Però fran Pere era un home estany i respongué:

- Hi per ell ni per cap. Jo no necessito diputat i, per-
 tan, no voto. Això del diputat es cosa vostra, des que
 teniu senyor, però no del poble, gracies a Sen, no en tenim.

A la plaça gran, marxa gran per a una vila
 tan petita, a més del pau i l'exploració i el parobato
 del calvari hi ha un hotel que, decorat a la moda
 antiga i amb el servei verticós també a l'antiga, per
 poc que veure amb el tipus d'hotel modern, stande-
 stizat i més aviat sembla una reproducció - constant
 discreta i acceptable - de l'amburge francès, l'atbergo
 italià i el masón, seguint les regles XVII i
 XVIII. Home l'ha posat baix l'advocació de Sant
 Roman, que es un sant humil del país, un sant
 de casa, del qual no en tenia jo, fins ara, la
 més lleu referència. El menjador, amb una enorme
 ximeneia i el votiu molt baix pautat amb línies
 disformes, i el dormitoris amb llits de columnes de

ven a l'hotel un aspecte molt precios i pintoresc d'hotel. És un hotel digne de le capitaine Tracasse de Théophile Gautier de Les trois neuropsychiatres del vell Tuma.

A començament de tardor, quan les primeres pluges - parlar de primeres pluges referint-se a la Bretanya sembla facciosa de humorista - propiten al davant, tantes i les nits ⁱⁿ tan parells fredes, es molt agradiu parthou- par la bretanya al menjador de l'hotel fumeant una bona pipa de beuc i amb l'ampolla de calvats una a l'altre de la neu i d'aucarda pel reflexe del foc que crema a la xemeneia. És molt agradiu fer retirar les tovalleres, aparar uns llibres - místics, fi losòfs, algun poeta d'alta vada - un feix de puerilitats, l'ortografia - la màquina d'escriure fora ~~en~~ ^{en} tal ~~de~~ semblant ~~de~~ una heresia - i convertit, fins a parant l'hora del sopar, la taula de menjar en taula d'escriure.

No entra ningú al menjador, excepte la cambrea que ve silenciosament de tan en tan i després de posar un tanc al foc es retira silenciosament.

La pluja i el vent ^{plaga} sembrava la pluja hostil-
ria. Pel cel, placa de plom ~~per~~ ~~el~~ ~~par~~ ~~en~~
uns volts de vol lent i feixuc. Pel cloquec ~~en~~
cambrea amb si encapallat que la remor de la
pluja afoblex les latituds de les hores. Home diria
que ningú no les veu, que s'obreu en un potle mat en
el qual el temps, la noció del temps, també ha mort. Po-
no no: al toc de l'ave Maria ocuparem en unes vel-
les amb les mans sarramentoses - pobres mans enduci-

des pel treball de tant anys - ~~com manillades~~ El
 pel rosari. Rara la cortina de pluja o de brisa que desdri-
 brida el perfil de les pedres i al de les humanes crea-
 tures, hom no les veu entrar a l'apèria i, com les fons
 empines, sembla que hi hagin entrat per una escalera.

A vegades, malgrat la pluja - l'obligació o l'obliga-
 ció - es detenen al propi al mig de la plaça, redol-
 bla bel·licament el timbal i recita monotonament al propi:
 i obren unes finestres, unes portes, tenen al cap unes dones,
 que escolten un instant. Després, portes i finestres tornen
 a tancar-se.

A vegades passa fran Pere, es crida i acalota. Es
 sens crits v'incien els lladres d'un poder.

Piulen uns ocells acollint-se al mar.
 La no plou i el vent acorda el març vers la mar.
~~al cel~~ ~~al cel~~ ~~al cel~~ ~~al cel~~ apareixen retalls de blau,
 d'un blau pal·lid encara entrapanyat.

Reguerda es l'hora més bona per a deixar a
 la platja. La platja es poc profunda i molt ampla
 i forma una badia. ~~a la~~ ~~per~~ tres o quatre llagare-
 rets. En la clara esmortuïda de la tarda hom
 veu des d'aquesta platja les thums de tres o quatre
 llagarets oberts a la mar. En les dunes d'aquesta
 platja floreixen les semprevives, que fan una olor afe-
 llosa de mel i uns clavells molt petits, color malva,
 que donen el seu petal en arribar la nit, reguen-
 ment per per del ped. ~~Hi ha~~ ~~unes~~ ~~espines~~ Hi ha
 unes espines, amb pins i pinastres, que avancen mar-
 endiny i tanquen la platja. El del poble en diuen
 "Els llunats".

segues en el decorat. Reguerda en la vila que LL
/ran Pere, il-lustre i artimat amic meu, bateja amb el
nom de Vilasetta de les firaues.

III

En el qual entra en escena l'extraordinari frau
Pere i es conta com s'enamora d'una sirena

Vareis coneixeu-la en la vida bretona ja esmenta-
 da en el capítol anterior, a la qual ens havia dut
 l'edgar. anavem de pas - sempre al plural perquè
 en'acompanyava Maria Anna, una dona de gran
 bellesa i distinció - i hi restarem un mes, ja en ple-
 na tardor i fugint del turistes per tot les manlles
 amb quel vulgaritat. El lloc ens placia i us teníem
 pressa. Vintjar una finalitat, perquè si, pel grip de ciutat
 i no perquè les circumstancies ho exigíem.

Hi havia - com ja s'ha dit en la descripció del de-
 corat - una plaça gran que, per whitania, semblava
 més gran, i en la qual s'obrien dos o tres carrers es-
 tret. La carretera de Brest la travessava diagonalment.

La casa molt xiques, araucides, baixes de volta. L'as-
 plecta enorme i severa, amb aspecte de fortalesa. El cel,
 nit i dia sempre fosc per la pluja i el vent. I l'hortal,
 d'un ^{tot nit} cel nit

Si l'hortal no ha guiat ortas situat a la plaça
 segurament hauríem, continuat el camí després de ha-
 bent dinat, continuat el camí. El de més del poble, ex-
 cepte el Calvazi, valia poca cosa. L'hortal, però, estava
 situat a la plaça. I l'ortada a l'hortal, paicubi-
 tan cas com l' scrive a el continental parisense, en
 placia. Mobles amb mobles del segle XVII, autèntics
 regons l'hortales - una de les industries del país es,
 amb ^{Pla de} les candelas la de fabricació de mobles "autèntics".

- L'hostal tenia una entrada i un pati de nivell-ha de capa i separa, unes cambres i unes ~~coques~~ cuines ~~que~~. ~~Totes~~ pens menyspreables.

Varem dinar molt bé a base de peix, d'arròs i marisc, que es parlava nommen "fruit de mar", i amb una siba que era semblat preferible al fantasma.

En dir que nos pensava tenir ~~el~~ l'intenció de quedar-nos, el hostaler v'estranyaren en gran manera.

- L'voleu quedar? ara que ja v'ha acabat la temporada?

- Precisament ^{perquè} ~~ara~~ que ja v'ha acabat la temporada.

- Però si ja no ve ningú.

- Precisament perquè no ve ningú. Ho necessitem com aprofit. I si no tenim costum de tancar l'hostal, ens quedarem.

- Tan com tancar, no; però s'ha comiat al servei fins a la propera temporada i amb la dona i la noia ens arranjem per a portar la casa.

- Són, a condició que la cuina sigui com ara i les cambres siguin netes i no hi faci fred ens quedarem.

- Sou estrangers, veritat? - ens preguntà de sobte l'hostaler.

- Sí, senyor.

El bon home tenia a veure i comentà:

- Que en sou d'estrangers al estrangers!

- (L'última que m'altres, es parlava, no en sabem pens.

L'hostaler se'm quedà mirant sense saber si havia de riure o no.

Aquella primera nit d'aspecte de la plaça, contemplada des de la nostra cambra ~~amb~~ era impressionant, veritablement fantàstica. Hi havia llum però la llum d'ocultar

i tot tenia un to blau-pis de peixatpe de perumbre. / Li
havia un silenci total, en presència; un silenci meravellós; un
silenci que parlava i oïa.

El Joan-Pere el descobrirem - magnífic, singular
descobriment - a Comarques en una taverna del
clar enumerat del peixador. Era un ^{vell} (mai més
prop del setanta que del seixanta, repat i forçut, amb
la fac. ~~o~~ remeniada pel sol i el vent de tant anys
de navegació; una fac. vola d'aspila i solcada d'arripes
en la part - la boca era una arropa més, parabolada amb
les set fronts; ~~el~~ ~~vell~~ en la part el ull, que a vegades
v'encien en amb una espurna de l'ambuixa melic, tenien
la claredat de dues gotes d'aigua micaldes ad al
trastellum. Dins una gropa vella i preixra, de vitra xarola-
da i les petites vegades que es descobria mostrava un front
més pal·lid que el nostre.

En veure per primera vegada a Maria Anna ~~la~~
que m'acompanyava en aquell tan important viatge (1),
digué aquestes paraules, inolvidables per misterioses ~~que~~
que ens emplenaren d'estranyia:

- És una senyora molt bella. Faiscibi tan bella com
la meua tirana, que Déu t'hagi perdonat
Intervenia el taverner, prothrament:

- Ho en feu cabal. El Joan-Pere, un viu bon,
Brig? Un vell brig? / i el mirarem amb simplicitat.

El convidarem a la nostra taula. Pelin el cabaler
com t'aigua. És a dir, no, car t'aigua se t'havia arri-
bit com beguda i ho se'n serviria per a rentar-lo.

Fumava, puca tenia tabac, en una pipa faiscibi tan vet.

(1) L'escena es descrita més polixament t'el-legia Maria Anna,
Colivins Pera. Nadalona - Perpinyà.

Aquell primer dia esguardava silenciosament a Maria Anna i, esguardant-la sense sol·licitud: ^{comienzo} ~~de~~ d'infans d'il·luminat que feia donar claror al seu ull, de tan clara mirada. Mirant a Maria Anna v'oblidava de beure. i de fumar. La bellesa de Maria Anna l'havia subreïxat.

Li deia al taverner, rient:

- Què et passa, fraa Pere, que no em dius?

Ho respongué. El taverner, en aquells moments, no existia. En aquells moments no existien novelles.

~~com~~ ^{per} ~~preguntava,~~ ^{preguntava,} ~~com~~ ^{preguntava,} ~~preguntava~~ ^{preguntava} com un infant: ~~preguntava~~ ^{preguntava}.

- Com es diu la senyora?

- Maria Anna.

Després de d'uns instants de meditació deici:

- Aquell nom no m'agrada. Si m'ho permeteu...

i si m'ho permeteu també... li dicei sirena, senyora sirena.

- Perquè, precisament, sirena? - valeig voler saber.

- Perquè es bella com les sirenes de la mar.

i se'n vaia preguntant:

- D'on veniu?

- De París.

- Ah, si! París... Ho hi he estat mai. E clar: vos no es port de mar... Però de París se'n parla tan, adhuc a França... De París se'n venen al mínim, el conyac i les putes. Però que no m'interessa. Podria parlar. Vosaltres no paricreu?

- Ho, som catalans.

- Ah, ja sí: Portvendres, Colliure, Banyuls...

- Ho, no: catalans de Barcelona

- També hi he estat i més d'una vegada. Deu ser una gran ciutat.

- ~~Per la veïna~~ y em toquen el torn a mi de repre-
tar, estranyat:

- Ho ho sabien?

- Ho ho sí però m'he pensat. Ja iròbi no he anat
més enllà del port. De totes les ciutats on he estat, que
son moltes, car he fet la volta al món més d'una
vegada, tot en conec el carrer del port... Però a Barcelo-
na un mati vaig aventurar-me per una passeig que
va de la mar fins al peu de la muntanya... Ten
passeig que hi ha un mercat de flors i d'ouells...

- Les rambles.

- Si bona gana hauria comprat totes les flors, per
a endur-me-les mar endins i ~~se~~ ofrenar-les a la fire-
na, i tot el ouell, per a obuir-los-hi la porcia i
donar-los-hi la Hibertat.

Interrompia el taverner:

- Ho veieu com ~~de pures~~ es un tocat de l'ata?

Juan Pere, sense fer cas del taverner em pregun-
tà si passarem uns dies a Cruasneau.

- Ho hi heu a Cruasneau: heu a Lohouan, a l'
auberge de Saint Roman, que es un sant que fins
ara m'era desconegut.

- És un sant que no ha tingut tort, un sant sense
pretensions que vol conèixer el que un nat se en-

quest reió de mar. - i oferia, deixant de banda

l'afegia, de al tant - si no hi tenim que dir i no us aconseguim la meua companyia aviré a veure-us a Lokronan. M'agrada. Ho sé perquè, però m'agrada. Ho us assembleu en rets a ~~altres~~ altres, al pue veig cada dia.

Les vingui a veure - sempre amb un paquet de pineta, ~~de pineta~~ o de clavells, de última gineta i de últims clavells de l'any, que ofrenen a Maria Anna amb pocs humil - i en la companyia en totes les nostres passejades pel ~~mar~~ voltant de Lokronan.

La gent, estranyada, indignada de veure'l acollit per novatges amb tant mirament i amb la santa intenció de que no el freguentessin més amb explicacions perquè mena de ~~tant~~ de perdut era frau - Pere i com vivia. No tenia casa i per tan no papava lloguer ni era propietari, no tenia família, no tenia diners i dormia en una barra. Si feia fred o pluvia es xoptupava en un reió de la taverna o en ~~un~~ reió d'una establa. Però preferia la ~~pla~~ barra a la platja ran de la mar de veu profunda i misteriosa que li parlava d'encanteris que ~~les~~ marxa entremuntats no haurien sabut explicar-se.

- Si fos ric - deia - em compraria una barca vella de les que ja no van "en mar", la pots capficar i la convertiria en baraca.

Sempre hi havia qui li donava un plat de sopa, qui el convidava a una ampolla de sidra, qui el convidava a fumar.

Si no hi ho donaven ho demanava:

- Tinc pauc ... Tinc set ... Vull fumar ...

Ajudava al pescador a vendre les xarxes i a veure

la carta i el papaven suplement - li de peit un co- 30
 lasset, que pot donar a Françoise, la tavernera:

- Qui teny això. Si en vltra guarda - me'n una mica.

Los shipueren que tenia un fill mariner, tan es-
 trofolari com el pare, que des de Hong Kong, Singapur,
 Rio - o des de Brest, Londres o Marsella - li enviava
 algun diner. Tria lo passar anys sense veure'l.

Li devia:

- El teu fill no et ve a veure mai.
 - La vinda, vinda quan serà vell i el capitany
 no et voldrà escoltar. Mentre pugui li restar fresc
 per a enfilar - se a aquesta mala vella creança que es
 la joventut no cal comptar amb ell. Va de mar en
 mar i qui sap! potser també ha trobat una filla.

Tenia d'obsessió de les sirenes. Es a dir: de la sirena,
 car sempre en parlava - me culpava el singular. Les sire-
 nes no tenien plural: eren la sirena, una, la d'ell,
 que el destí li havia donat. D'instintiva manera que
 per als homes de ^{gran} capacitat avorren les dones, una
 dona, una sola, una entre totes que se'l apaja al
 cor, convertint - lo en mar. Ni per, més d'un vesuda,
 tot ho es d'un fantasma. O de la tempesta, rastre d'un fan-
 tasma.

fran Pare, vell, pols i bastonjat per ^{(de cada dia} la vida, vuen-
 nar de una mala follia, es xoplucan, per a poder
 seguir vivint, en la vida de la fauna.

Se tan en tan desapareixia i el cercaven en
 ve. Preguntaven per ell. Ningú l'havia vist. Ningú
 sabia on era.

- Li havia passat alguna mal?
- alguna mal? Què volien dir?
- Cane a l'edat una nit d'embriagues. O

Mançar - i hi una nit de desesperació.

- Ho tingueren per. Però molt però cap conseqüència l'apetitíbil. A més, la sense Mas li fa molta por. Ho cal anar a parlar - i hi. To la fons dels moltes vegades. Qui sap on deu parar! Qui sap què deu fer! Te coves de l'uni. x r.

Ricard jo una suposició:

- Ho serà que haurà tocat algun diner i ha preferit anar a gastar-lo fora d'aquí?

- Diners? - i segurament hauraven a venir per a ofegir seguidament en to recriminatori. - Ho t'heu te mai. To un malparat, te la mà foradada. Per a fer recó cal més autènticament del que ell té.

¿ no veuen que també ell, es de de l'autènticament, eren pobres.

Quan creia que ja no el veuria més es presentava a l'hotel. Ho donava explicacions de la seva absència i ni se'n excusava. Ho era deia on havia estat ni el que hi havia fet. Però el seu aspecte recte i l'hi semblava demanar-nos perdó.

Quan alqui, amb desigut de fer-ne vista - ni Maria Anna ni jo veiem - parlant de la història de la tirana Joan Pere murmurant amb supressió o menyspreu:

- Tu que saps, imbècil! Tu no hi entens en coves d'aquestes.

¿ una nit, que trobarem a peu a l'okeman, supressió el vell:

- En parlar - ~~de~~ parlar - on de mi, per enveja, perquè no es plan veuen amb moltes, segurament no han ~~dit~~ dit

que ve un tío, un tocat de l'ala.

mentirem, compariis:

- Ho, home, no.

- Ok, tan me fa, sabem? ¿de la sirena, tampoc us
m'han parlat? Ho us han contat la divertida història
de Joan-Pere i la sirena? Doncs us la contare jo. Tot i fet
serà millor.

¿adoptant un altre tò de veu, pareixi un altre
veu - la del seu món de fantasia - diquei:

- La veieig trobal una nit de lluna plena, uells Hong
Kong d'ací, d'aquesta mar tieta i rubicota: al me-
diterrà, en la travessia de Sèndra a Lúmia, ja fa uells
anys. Jo era jove, un xic artofolaxi, un xic fantàstic.
Si fa o no fa, com ara però sense les areques i el ca-
bell blanc d'avi. Femi i figuren... Que u'era de bella
la vida quan jo era jove! Tot el que veia era bonic,
tot un plaer. Navegava pel mar de Xina, del sud, del
Nord. Nova York, les antilles, Rio, Hong Kong, Laònia, Ma-
jor, Barcelona... Que u'era de bell el món! Bell per-
què el descobria el meu ull, perquè fins llavors nin-
gu l'havia vist com el veia el meu ull. Mai, però,
no havia descobert res tan meravellós de definitivament,
tan meravellósament bell com la meua sirena, que lluc
l'hagi perdut. Tenia un cinturó de cordes d'oscur i l'
aigua i la lluna donaven a la seva uersa una llum de
riche i la tenien d'un pal·lid blanquis que escurava.

Una veieig dir, mirant-la subreial:

- "Ho serà, Joan-Pere, que t'havies adreixit i estàs
tornant?"

¿per a estar-ne est li preguntava:

- "Que veus?"

- "Es clar que et veig" - i la seva veu sonava com una muntanya de flautes i violins.

- "Què veig? Què veig?"

- "Un home, un mariner"

- "I tu?"

- "Una sirena"

- "així, doncs, és cert que hi ha sirenes?"

- "És cert."

- "Jo em creia que éreu cosa de homini."

- "Et meu del homini també és cert."

Seu plaquí sentir-li dir perquè, amb la seva manera de ser absurda i fantàstica, el meu del homini sempre m'ha semblat més real que el de la part que no sap somniar i es passa la vida dormint

Aquella nit la sirena pujà a bord amb un salt de dofí. Y era com si de l'aigua de la mar i la blancor de la lluna m'hagués marxat la flor de vidre que s'estremia al meu braç... Ja ho sé que el vidre no pot estremir-se. I què? A mi m'ho semblava. Perquè que si t'estimar m'estimaria, si meif die que t'estimar, el que hom die estimar veritablement encara no es veia. Tenir tracte amb dones, si, és clar: com tot-hom... Hei cap altre home al meu ha viscut una nit com la que jo vivia.

I com aquella m'hi he pogueren moltes altres. La nau treballava les ones deixant veure sen sen ample rotle d'escuma. Hi hegué també les nits sense lluna i amb el cel ple de estrelles, talment com si la lluna s'hagués escocinat. Però la sirena, que ja era la meua dona, el meu amor d'home, donava a la nit un resplandor de conte de fades. els contes de fades que il·luminaven l'altre dels meus anys d'infant pobre.

¿ hi hagué les miti fropues, las mit sense sirena, quan ja
 la nau feia escala, per a carregar o descarregar, al port
 pleu de lluminaries i cançons i músiques de tavernes
 i bordells. Les sirenes, sabien! vivien en alta mar i mai
 no s'apropen al port per por del carabines, policies i altre
 gentussa semblant, massa am fidel al reglament i
 prohibicions.

Però quan el vaixell reprenia la ruta ~~normalment~~
 retornava la joia al meu cor. Se dia la sirena sus re-
 quia i ningú no valia veure-la. Jo sí per la veï: en
 un revolt d'escuma que el sol daurava; tota el
 llum d'una onada. Se nit, quan jo estava de servei,
 o quan feia el servei per un company, saltava a
 bord com si en lloc de braços tinguis ales.

Parlavem del demà, de com fora la nostra vida en el
 nostre demà, que es dit qui parla tot el enausat
 del nou. Ella vindria amb mi a casa de la meua
 mare, que havien encara viva i volia veure'm ben
 casat. La mare, que seria un rol d'ortofolari, no s'es-
 tranyaria de veure'm arribar acompanyat d'una si-
 rena.

- En la meua nova dona, mare - li diria.

- Ben vinguda siguis, filla - li diria la velleta y la
 beraria.

Una nit volia despertar a un capellà que vivia -
 en el vaixell per a demanar-li per sus cases, pe-
 ro ella, la sirena, em convencé que el miller que po-
 dia fer era deixar-la dormir car el capellà no sa-
 ben casar les sirenes.

- Bones qui sus casaria? - preguntava jo, molt a-

moixat.

- Et ves que, en veure'm, em faci la terra mare.
 I passà el peu havia de passar. Fou al Pirin port del Pi-
 reu, la vigília d'embarcar, amb uns companys. El rei de
 Fúria es més traïdor que el d'Itàlia i el d'Espunya.
 I, ja no cal dir-ho, més traïdor que la rida que
 bebien ahi... Varies despertat-me en el recambro d'una
 taverneta del port. Ja ja emipdia i el meu vaixell
 havia salpat a les sis del matí. Quin crit d'ira, ~~de~~^{de}
~~desesperació~~, de desesperació! Em sembla que ~~de~~^{de} cop i volta al
 mon em guicia al damunt i anava a esclafar-me. Ten-
 tia un dolor inapuntable que em cremava i espua-
 va el pit. Phorr desvolubertament com un infant i
 corria el vent de punta a punta demanant per auxi-
 de de Déu si em volien en algun vaixell que les esca-
 la a Sènora. Però com tot-hom em coneixia - deia: "es
 un tocat de l'ala, no hi es tot, sempre està begut" - ven-
 fic feu calat de mi, ningú tingué pietat. Tal veja-
 da es pensaven que plaguesien, que tot era pura faccia.
 I el port, aquell maleit port peu, cada vegada més;

Les veus Per a poder puanyar algun diner varies em-
 barcar en un altre barco que encara ni allanyan més
 de Sènora.

Quan, per fi, varies retornar - em havia passat
 la travestia abocat a la borda per si veia la sirena,
 que al vet cel ripien - el capitá de l'altre barco,
 del meu - em premia a bord altra vegada. Varies
 refusar. Per estranya & ho te ves d'estrany: un del
 mariners que hi navegava ^{em conta} feu les paraules que més
^{que} fins a el hi havia passat en el viatge de retorn

del Pireu a féndon: un matí, penjada a l'àncre, arca-
nyada, trobaren una sirena. Era la meua, la que volia
saber-se casada amb mi i la mare la veuen.

Ea no m'he embarcat mai més. Vairei retornar sei
per terra de la Itàlia. La ~~mare~~ mare fa un la supò que es
murtà, se vell i polre i faig riere a la pent, que em te
per loig. Podria en tot una mica, pracies a Sen. Vrealtes
~~7 acada~~ no us en rieren, veritat? i creuen que
es es mentida que una vegada una sirena v'ensu-
mra del polre fran-Pere.

Vairei dir - ti, praciament
- creuen tot el que us obsequien.

Et que acabam de contar-us el vell era fran-
cament ~~absurd~~ ^{fantàstic} absurd, francament inverosimil i, no ob-
tant, contar per ell, que a cada instant barreja la
realitat a l'absurd - el capellà del carrer, el ves de
la mare, el "dottissimo" que Sen l'hegi perdurat" refe-
rint-se a la sirena - semblan la cosa més lògica i na-
tural del mon.

No mentia car la mentida l'inventaren el asse-
nyat, el prudent i el foll no saben mentir. Aitall en el
mon de la sen manca follia, ^{de} tot el que pertanyia
al mon de la fantasia adevens fran-Pere en feia
realitat. fran-Pere ~~tanta~~ per ignorava que mentia. Sense
la voluntat de mentir la mentida es inexistent.

any després, en retornar a aquell país de la Bret-
nya, ~~vaig~~ ~~saber~~ vaig saber altres coses de gran
importancia referent a la vida del meu pobre amic.

IV

Les opinions artistiques, religieuses,
médiques i socials de Jean Pierre

A més del turistes i al artinejant, a l'artiu el poble comptava amb un altre hoste: el senyor Rabochon, or. cultor. El senyor Rabochon, pesc. era un hoste il·lustre, tot un personatge. Tenia una casa fregada al poble i, malgrat heretar-la tota via d'artiu, s'hi pagava al llaguer tot d'any, a l'hivern vivia a Quimper i a l'estiu, de tan en tan, anava a fer un tour a Paris des d'on encicla portat al seu amic amb vistes de la terra de Kiffel o l'arc de Triomf. D'aquelles visites artades a Paris en diem, "l'any d'art i civilització". Ja ben entrada la primavera el senyor Rabochon es presentava al poble per a instal·lar-s'hi fins que la tardor escombrava sense contemplar l'altre de turistes i artinejant.

El senyor Rabochon era home d'unos quaranta anys, de forta i sanguinaria constitució. El testa puixant, cara ampla, ~~roja~~ vermella com un bifec cru, ~~força paper~~ maneres de cartois. I cabells llargs, es clar. El senyor Rabochon estava convençut - o volia estar-hi; queresed que sense cabells llargs no hi ha artista possible. Els cabells llargs, segons ell, eren el símbol de la mercaderia, la tarja de presentació, la garantia d'un art vertaderament seriós i viu.

al matí, a una de les nou, s'instal·lava a la placca amb una taula portatíl, tres adies de tallista, tres pots de pintura i una bona provisió de fusta i es posava a treballar. Semblava ^{totalment al·lucinat} ~~totalment al·lucinat~~ (no veure res fora del seu treball, ~~donant donat~~ semblava donar-se en ~~una~~ ~~donar~~ donar - i hi en cos i ànima però

adoptam actitud estudiaades que delataven al
 immediant ~~parís~~, d'aquí llavors no podia de vis-
 ta es forasters que arribaven al en autsuar o altre
 propi. V'havia especializat en la talla i potironnia d'
 imatges romanesques i en tenia sempre quatre o cinc do-
 mnat la taula com nostra. No neguon la mercaderia
 - les obres d'art - però la venia si lo artien compra-
 dor, que en volien.

(Asta vegada el senyor Bonafous, el mestre del
 poble, li digué:

- Sen senyor, senyor Ralochon, que no fora més profitós
 no treballar en public, d'una manera tan descar-
 da, o tan impúma, ensenyant la trampa, la mixtifi-
 cació.

- Precisament aquest es el peccat, l'originalitat: no
 amagar l'imitació, proax-la bé a la llum. Si no
 v'enganya a ningú. Això no vol dir que el com-
 prador no faci'n passar per autèntiques les imita-
 cions, ~~però~~ inventant una novet - la signa del gran
 Pierre Benoit de l'Academia Francaise.

(El senyor Ralochon aprofitava totes les ocasions per
 a promoure les seves lectures escolhides. El senyor Ralo-
 chon no era un qualsevol)

Assentia el mestre:

- Te molta raó. Cal deixar a la gent el dret
 de l'engany.

Amb frau - Pere les coses no anaven tan tranqui-
 lamente. Frau - Pere era més impúmie, més rude
 i la venuteria al recoltar

Per moti es plantà davant la parada, N mi.

tant l'artista i el pue feia. Ho mirava amb la
divertida atenció que ho posseixen el infant, el fill
i el pat i somreia ~~amb~~ beneplacament.

Pregunta de tobe, a guisa de salutació:

- Qui' es tu!
- Perquè m'heu de tutelar si no em coneixeu! - pro-
torta, ofis, el senyor Rabochon.
- Perquè tutejo a tot-hom.
- És un molt mal fet. Cal tenir educació, "principis"
Joan - Pere veia:
- Educació! "Principis"? ~~mirava~~ Romaney! Roman-
cos des que no hi venen més salla del mar.
- Vos, en canvi, deuen ser molt ric - diguei el
pobres senyor Rabochon amb to' sospeta.
- Més del què et penses. ¿Digues ^{tu} per fi, qui' et.
- Ho ho estàs veient? Pua artista.
- Pua artista! Tu pue es coneix? Tu pue es diferen-
cia un artista de l'altre part?
- Tones en pue es coneixia a l'art - el senyor
Rabochon pronunciava art amb majuscules, i clar-
canta o balla o pinta i esculpeix, o escriu versos,
novel·les, dramas o musica.

Diguei proument Joan Pere sense tenir-li a
l'altre la mirada del damunt:

- Jo ho entenc. Però tu no cantes ni balles ni to-
ques l'acordeu.
- Jo em dedico a l'arquitectura, que es art de gran
belleza.
- Ho ho jo.
- Ho sabem què es l'arquitectura?

- Ho.
- Brues es això que et dic feut.
- aquest nivell?
- fou tant - dignat aplicà el senyor Rabochon amb prou reverència.

fou - Pere, que no tenia pes a la llengua, opinà:

- ¿ s' això en ting un art de gran bellor! ¿ això un tant? Brues amb seu el tres molt llarg. Per a ser tan llarg no valia la pena per l'obra tant.

- fou tant romànic, del segle XI - i per a donar-li aspecte d'antiquitat o sigui: la vèlletia, repintant una de les lletres, ja polidromada, amb una mixtura de pega i aigua rars.

- Seria tan romànic com alguns però jo mai no havia vist una cosa tan llarga. Fou paucos de tan llarg. Sembla que amb aquestes cases que el hi far, i, per si fos poc, aquest lloc de betum en que el hi dones no podria pas presentar-se després.

El senyor Rabochon v'empipava i perdia la paciència. La gent, la del poble i la forastera - s'havia apropat i veia.

El senyor Rabochon, brandant en l'aire un del cartons espantats clamant amb veu preu:

- La meua no s'ha fet per a tot de l'ase.

fou - Pere, molt tranquil, deia:

- Naturalment, l'ase no és. ¿ tu la meua, o sigui l'artista.

- ¿ ben net que si.

- O ben brut qui sap si ben brut. Jo amb creia que el

artistes no poraven botiga, pero veig que m'espuro-
carr. ~~ja m'ha fet un~~ quin causindules m'hi ha de
tu! ⁴

J Joan-Pere, sempre q' heu i critic d'art en aquell
instant - critic del bon, del que saben plantar cara
a l'hubisme - acaba dient:

- Mira, jo no hi entenc en ^{questions} d'art ^{d'aportes} però si en
l'art or, com tu dius, cosa important, tu, en ^{la} ^{seriosa} pora lo-
tiga d'art i vendre tant arties acabats de fer, i
presentar-te amb aquest cabells i aquestes postures
no et un artista: et un comediant, un infant, un
pobre home. J en et fero un botiguer sense altre ideal
que el de la xavalla. Ho es que a mi em sembla ma-
lament ni tingui res que dir del botiguers. Et que em
sembla malament es que t'avesproyexis de l'ofici de
botiguer i vulguis disfressar-te d'artista. Les disfel-
tes cal guaxolar-les per l'axertotes.

J t'ira d'espuma.

Un altre dia Joan-Pere troba el capella, que
duia el Combragar a un morilond. Lo troqui la pora
i passa de Harp. L'endemà el capella el vidi a la
sacristia:

- Perquè no vares acompanyar-me, ahir, a tal fi-
nis, que v'estava morint?
- Perquè, com no heu mefe, no et podia guarir.
- Això que dius es una estupidesa.
- A mi em sembla que no.
- Et que acompanyes el Combragar no ho far per ma-
tall sino per deu, per amor i reverencia a deu.

- J et ma batt, en veure tota aquella gent, aquelles
cares de tres pams i sentiu les realitats del peyor: així
ja no te reuei i es pora més content que un pe amb
un oi.

- Et malalt es fetic perquè sap que se'n va a un món
millor, que no coneix.

- Si, però, li fa poca gracia deixar aquest.

- Va a l'encontre de Deu.

- A l'encontre de Deu? Del cel?

- Naturalment

Demana marçament Joan-Pere:

- Ho.

- Com que no? - v'entendria el clergue.

- Perquè tractant-se d'una part de tan senz i tan
mésquí, d'una part tan poca cosa, així es impossible.
En el teu cel, et que heu fabricat el llibre i tu, si
que hi té entrada la part poca cosa. En l'altre, el
de Deu, no. En el l'altre vol hi admeten al llibre.
La veuràs com a mi, per llibre, ni hi deixen un re.
comet. La a l'lic, en terno que no ho vejis: et mat.
La entenimentat i, ^{març} per entenimentat, tant pere no et
deixaria entrar

- Calla! Calla, herege! Ho crees en Deu.

- Ho crec en tu. Ho crec en el teu ofici.

- El sacerdoti no es un ofici.

- Com veuràs. Així, doncs, no treballa. J si no treballa
tes de que vius?

- Herege! Et un herege! J un comunista!

- Ho, perquè tampoc crec en l'ofici de comunista.

- Val més així. Ho estàs tan perdut com t'avia-
dicia el clergue, més tranquil·litat.

- Ho t'alegris marxat ni tan aviat car no em
veuràs a l'espèria. Hi he anat dues o tres vegades
pero no tornaràs a veure-m'hi.

- Perpis et veig sentir predicar o sermonejar o
com es digui. Ho feies de molt bon veure. Salt de la
trona ~~elaves una~~ tres al cos enfora, bran-
daves el braç i vomitaves l'aigua bruta de les
malediccions. Semblaves un ocellot tímide, un ocellot
de mat averany. Ho cantaves per com al rossinyol.
pragmatar com el colt. Tu ho de t'amar i al parlo
predicaves t'intolerancia, t'odi, al cartip stera. Et ten
Deu era un Deu venjatiu i cruel que feia por. La te-
ra rel. ligió una rel. ligió nepra sense més ^{clau} ~~horro~~ que
la de les flames ni altres criatures que un seu fi
de testimoni amb lauges i una. Mal programa, capel-
la. Programa per a fer a l'infant i fer riure al
gran. Et lumina la terra rel. ligió, capella. Fas-la més
tana, més joiosa, més dolça, menys rancunosa. Tona-ti
replandre d'altre. I em tornaràs a veure a l'espèria.
Si no ho fas així, no.

- Et condemnaràs.

- a què?

- a què ha de ser? a l'infern.

- fa veig que no ens entendrem... Quan era menut.

t'avia ~~me~~ ~~aplicava~~ ~~qui era deu~~ i ~~no~~ em par-
lava de deu d'una manera ben diferent de com
me'n parlaves tu... Tu deia que era tres i un,
i jo no ho entenía ni ho entenc ara... Tu pens
que a t'avia hi passava al mateix que a mi

- fa t'ho aplicari jo.

Refusava apressantament rapidament fran. Pere.

- Ho et cantis. Tint el cap molt dur i et cantaries inutilment. L'aria em paraix d'una feua lo... ..
- La summa condas.
- això: la summa condas. Tones, fixa't be en el que veig a dir-te i no ho oblidis: un deu tan bo no pot inventar una cosa tan dolenta com l'infern. L'infern s'inventaran cosalles.

Replia i després, ~~hata~~ amb ironia manyspren:

- Que potser et doctre en teologia?
- Hi pot doctre d'això que dius, que no se' et que es, ni paues. ~~ha~~ ^{ho} un pobre home, un bon home que poper vegades troba la condas en el seu casu. Lo a die: veig trobar-la una sola vegada, en alta mar. Tan s'ama de la meua sirena, que al cel ripui.
- Ho diquis vertios. Les sirenes no van al cel.
- Ah, no! Tones aixi jo t'ampre hi avice.

Et després pensa que el millor que podia fer-se amb fran Pere era deixar-lo estar en pau i gracia de deu.

amb el marce, el doctre Romafes, les coses anaven d'una altra manera. fran-Pere estava un xic malalt.

- això es el fetse, - diquis el myr Romafes.
- Que li passa al fetse?
- que s'ha castigat amb un repiu abrotic mas se abundant. Hauria de deixar la bequeta.

Respia melancolicament fran-Pere:

- Però si deixo la beguda, dipa'm: què em quedarà? La vida m'ha arribat ja tant aviat!

Veient que una proclivitat total fora inútil, el metge feu una concessió:

- Sónes segueix bevent, però amb mesura, amb seny.

- Amb seny? - i' estiranyar el trip.

- Vull dir sense excés, disminuint la dosi.

Louriqué fran Pare, un xic tranquil·litzat:

- això ja es altra cosa.

Louriqué també al metge, mirant la cara de fran Pare.

El doctor doctor Bonafous, home de gran coratge i gran intel·ligència, provia al dot del somniere, que l'hi il·luminava el rostre fent-ne desaparèixer el nuvol que la fadiga imposa al metge. I sempre acompanyava el somniere amb un copet a l'espall del pacient. D'aquesta manera, amb aquesta terapèutica de malaltia es sentien més confortats per a lluitar contra la malaltia. Si no venien, deien llurs familiars:

- Pensin que ni el senyor Bonafous podrà salvar-los!

De sobte, li preguntà el metge:

- Suposo que no es deu voler curar!

- Suposo be.

- Així, doncs, caldrà fer el que es dipus i tenir una mica de seny.

- Farei el que em dipus i, si tingués es una mica, procuraria tenir seny. I això que no se li parlo.

- amb la malaltia n'aprentis. Ho es pensentis per

que tot-hom en sap d'estar malalt.

- Jo no voldria saber-ne.
- I t'en eniries a l'altre barri. La malaltia es una de les piques roges que fan porar autènticament.
- Si guardareu nou d'estar malalt, donec.
- Si fas el que et direi et deixareu com nou. - I donant-li un flascó ple d'un líquid fosc i espès, afegí: - Prendria's dos o tres cotes d'aquest líquid durant deu dies i alans del i et repar, reposaria's deu dies i després tornaria's a començar com aquell que vis. I compte amb un bonic marxa.

Juan-Pere se'n anà a la taverna de la Françoise i li va proposar:

- Me hauria's de donar meyor deu dies seguits. Quan tingui diners ja et pagare. O et pagare treballant.
- Si, home. Dinar i repar?
- Dinar i repar. I poca sidra, - afegí, trist i avergonyit. Rosta cobalada, mirant-lo, la tavernera.
- Poca sidra?
- I de calvados ni pots - murmurà el pobre, més trist i avergonyit encara.
- Ho et coneix, Juan-Pere!
- Jo tampoc.
- I perque precisament deu dies?
- Ho ho sí.
- I ara! Ho ho sap?
- Ho. La cura del marxa.

Alans de dinar, Juan-Pere, amb poca preu, demanà un cop vas d'aigua, li tirà les cotes prescrites i, closut el cell, s'empenyí d'un rot ploq la potinga. Feu una cara molt estanya, que les ap ganyotes arruïaven. La

taavernera veia. Joan-Pere reunirà, plé de fastig:
- Que es dolent! Sembla impossible que pugui ser tan do-
lent!

aquella tarda llançà el flascó a la mar.
Es dolos desapareixien tantament. Quan el metge el
trobava, reguntava al pobre malalt:
ap. 059 (47)

- Què? Com va això?

- Molt bé. Ja no em fa mal.

- T'hauràs merlotat en la beguda.

- Una mica.

- Millor, sense tanta beguda i amb les potes al pesa-
ràs fet un zoure.

Si, si, les potes! Vaja un, ^{alt} Joan-Pere, per a les potes. Durant
una temporada es negà a menjar peix perquè tenia ha-
ber suverinat les aigües de la mar amb el contingut
del flascó.

Fins que un dia digué la veritat al metge. El re-
myr Bonafous volia renyar-lo però no podia aquantar el
riure.

- És que no creus en la medicina, Joan-Pere?

- Si, però a la meua manera i prou a tu.

- Ho t'entenc.

- Doncs es molt fàcil. Què et sembla et sembla que
tot el metge es potia guarir

- Si es criden quan cacaren no es marca tant i un intel-
ligent, si.

- Molt bé. acceptem la intel·ligència, però a compaña
de d'una altra cosa.

- Què!

- La simpatia. Et sembla que el capellà o Bidou, aquest
home tan ric i tan malcarat i més antipàtic que un
mal de peix al peixet guarir?

- Si haguessis estudiat medicina, perquè no?

- Estudiar, estudiar... - rememora Joan Pere - Quan ho
 frou de una cara tan dura i repulsió com ell l'estudi
 l'estudi no serveix de res. Per a receptar una potinga
 qualsevol tot-hom ar lo i no es el marce ps al pue pue-
 reix: es la potinga

- L'un i l'altre - deia el senyor Bonafor.
- Quan el marce es tan desgraciat de veure com
 la medicina de vendre, quan es torent i antipatic,
 ni l'un ni l'altre. Vaja amb pue puareixes tu?
- Supos que amb les receptes.
- Doncs Ferrer de mig a mig. Si creixes amb el ven-
 riere i es copet a l'apartha pue dones al malalt i es
 resucita. Tu que com pueu el rebote es para: li dones un
 copet damunt del palmell de la ma i repueix mare amb
 com si tot cosa. Ben al concert al romiere, marce, i
 li doni un bon preni!

Joan Pere tenia raó: el senyor Bidou era molt
 antipatic, tan antipatic com ric. Era propietari del
 Casino, de la central electrica, d'unes mines, d'
 un hotel, de moltes terres. I es creia, com en el patrici-
 cal temps del feudalisme, amic del pobre i era des
 habitant del pobre. Es plerius que s'encipueix en ^{un} ~~un~~
 hoim, massa recomanables. Amb tot flux defectes o bies
 molt mes es aristocrates al que la tempesta de 93 ex-
 termina. Aquell, al menys, tenia una ab-legacion
 i una certoria que el Bidou d'arri; tan plerius i tan
 ric, no tenen. Es diuen poten a l'pueix - e - o w -
 bar - te - per al senyorie, no.

Es arting, el senyor Bidou al passar al pobre en
 una casa pue hi tenia que, tal vegada perque era
 mes gran i mes flerja que les altres, en deien al

castell. ~~El~~ arribava acompanyat de la dona, alta, fletja, rossa i amb ulleres, d'un fill que era tan be tot com el pare, un capellà espanyol i novet i dues noventes d'elles de tan fletja com la senyora Bidou. Per mentre d'una l'estada al poble l'home no dels deixava solides es afers - cal aprofitar el temps - i, per un bon mal exemple, frequentava poc el Casino. Al caser no donava el bon dia a ningú però l'acceptava de tot-hom, com un tribut al poble ningú no el podia veure ni en pintura. Ell, que de humà no en tenia la fletja i l'involtava, ho sabia i, com que era l'amic, es vejava humiliant a ^{tot-hom} l'apert, tractant-los com si fossin un ramat de besties.

L'únic que no els hi feia casat era Fran-Pere. I una tarda vingué l'afar que a les afers del poble es troversin Fran-Pere i el senyor Bidou, al brig i l'enternimentat, el pobre i el ric. Fran-Pere passava de llarg.

- Perquè no saludes? - digué el ric.
- Perquè no saludes tu? - replicà el pobre, sense intenció ni de però sense humiliar-se.
- Perquè jo sóc un senyor de molta important influència i riquesa que no v'ha de deixar tutelar per la pestuga.

Somria el pobre, molt divertit:

- Ah! De manera que el senyor no saludes? Ho és aquesta si que no me t'aprecia. Sempre s'aprecia alguna cosa no?

Digué el ric, satisfet de ser qui era, el pui no:

- La sap pui ve, veritat?
- Feu el pobre, indiferent:
- Sen sembla pui si.
- Qui ve? - insistia Bidou, desitjós d'ère el seu

nom de ric en la boca del pobre puo, per pobre, sup. 50
tan errant.

Cap. 059 (50)

- Tu pue ti diuen Bidou.

- Que es diu Bidou, Antoni Bidou - rectificam eto l'altre.
Et mes ric del poble i la comarca, l'amic del poble i la
comarca.

- Ric de tot això que em dius m'interessa. Don profit es fa-
ció el teu diner malgrat que tenir ~~ha~~ tenir-ne tant em
tembla q ue ha de ser perillós.

- Perillós?

- Com una malaltia d' aquelles que et dia menys res-
tat esclaten amb virulencia terrible.

- Raonament de pobre. Pa de pobre. Ho temis.

- P! Temer per tu? Se sap mancar! Tan me fa t' reu-
tes com tu.

- Per que veig tens poca simpatia pel ric.

- Ric o pobre, tot em son igualment indiferent. Res
al meu entendre ni la polsosa ni la riposa tenen
importancia. Et d' em tenen la sensatesa o la follia. Res
que ^{tu...} ~~tu...~~ ^{tu...} ~~tu...~~ Tu no m' agrades, no agrades a ningú

- Ho ve es loig com tu.

- Lo dar pue no. Que has des de ser loig! Temes i molt
temes. Per tan, perillós. Tu tipus perillós, diat per
tot-hom.

- Jo me'n ric de tot-hom - diquei amb febr reputi-
on el ric.

- Jo també, pero sense odi. Et ric no ha d' estar em-
marginat per l'odi. Tu, sense tot el teu diner, no saps
riure. Et dia que esclati la revolució que orratges, el
sentat, etien provocant, s' esclafaran com a una bestiola in-
munda.

- Ho hi crec en les revolucions. Temim, perquè la repusim,
bona policia. La revolució aci a França es impossible.

Et pobre assegura:

- Jo, en canvi, tinc una fe absoluta en el imperible.
- (amb tots els bris).
- Que tu el puc, no pots aguantar més el que tu canvi, fan les revolucions i tot ho endeguen a rotar, tot ho capiren de salt a baix.
- Per a fer nous reis i nous pobles.
- Tu la unitat hi ha la pacia. Quan t'oni t' hora a tu te'n farà ben poca.
- Et repetixo que no crec en la revolució. El poble, que t'incien ben fermat, es un ramat de bestes.
- Que pot esdevenir ramat de bestes.
- Ramat de bestes! Parles com un capitalista. Potser en et fons et un conservador, un home d'orde.
- Conservador, radical, socialista, o republicà, monarquic... Paraules que et vent t'endia. Plipuetes que es poden parlar i heure, brutes de tan usar-les. Histories i trapecies de xerreria de fira. Gracies a altres supervenir la vida de t'home, la buidier de la primitiva follia, que era t'he pura, t'he innocencia, i t'empleuen amb la ronya de la sensatesa, t'aur a t'orde i et d'inc i altres propuesies per t'artil.

I empipant-se de sobte, esgotada la paciència, avergonyat de haver perdut el temps amb un de per sempre com Bidou, tan fastigosament aversyat, posà fi al diàleg amb aquestes paraules:

- Taps et que et dic? Que no m'interessa ni tu ni el teu diners ni et puc pujar pensar i dir; que per ric i poderis que t'incien res no poties contra mi car, gracies a Deu, tot més boig que un home

I et deixà plantat en mig del camí. Et repetixim Bidou, t'ans de tot, t'escalava veure's tractat tan despectivament per un pobre com Pau-Pere.

Cap. 059 (52) 52

Se dona pauca haucia donat un propat de
mils francs - relaixant després al jornal dels seus oras
per a recobrar-les - si miraculosament ha pogut
retornar al temps idil·lic del in pace i la forca.

Malauradament aquesta mena de miracles
no es produïen sempre per bon vot.

IV

El fill plogut del cel

A fran Pere - notrament - li passaven coses estranyes, co-
ses de les que no passen a tot-hom. Així era lòpic car fran-
Pere - notrament - no era com tot-hom. Imprevedidament,
sense proposar-v'ho, sense saber perquè un bon dia s'havia
separat del ramat plural, - del que un plural atreu
sense ramat - amb el qual ell, tan singular, mai no
havia lligat pare.

- Però perquè et així, fran Pere! - li deien al que ara
com tot-hom, que es el mateix que no era.

- Ho ho sí, - responia fran-Pere, resucient.

Bona així. Li a dir: era ell, en singular, i no
aquell, aquell, el de més enllà, confós en el ramat,
aquell que està satisfet i regullat de formar-se part, de fer
una part del nou del tot-hom. El ^{després} altres podien ser
altres, del propat. Ell, no. Ell, incorruptible, al patir.

ser Joan Pere.

Seu així, segons la pols part de canuat, es diferenciar-se, singularitzar-se, avís ser un xic Coip. Seu així, es a dir: ser un mateix i no es atthes i com es atthes es no se, segons el criteri plural des feixes, "com deu manar". Heu prou que el bonifat de Joan-Pere, precisament per la seva manera de ser estipit més però de deu que es atthes.

~~Però~~ Perquè era així, un xic Coip, Joan-Pere veia la vida com s'han vist el potes i es il-luminats: re-inventant-la, vertint-la de màgiques coloraines de crom, convertint-la en ~~una~~ vida d'un món de crom on no existia altra realitat que la del home.

Naturalment, el pue un massa sentat - feixuga i deuta sentatesa - diuen:

- Joan-Pere es així.

¿ no haurien pogut explicar com era. Però com pue es tractava d'un Coip infansiu que no pertorbava la vida des sentats - l'assat d'aigües estancades - el deute a veu tranquil i es limitaven a riure's d'ell.

Ell no en feia cabal.

Hi hagué qui comentà, tal vegada amb inconscient raucunia, amb enveja inconscient:

- Serà tan Coip com colguen però mentre un atthes hem de junyir-nos al treball ell viu sense treballar.

¿ això, viure sense treballar es una de les ~~coses~~ coses que més indignen al pue tenen sang i un pent com cal, al que han convertit el treball, tan noble i tan bell en si, al més feroç des càstigs.

Això, però, no era cert. Joan-Pere treballava - en últim extrem, com últim recurs, quan no li ^{quedava} tocava altre recurs - com al pue més. ¿ en pitjors condicions car li tocava començar amb les feines més feixugues

parades que, per caritat, per hàstima, et autamentat, 54
deixaven pel folk.

Cap. 059 (54)

Li deien:

- El treball no t'agrada.
- Ho m'agrada però i a moltes tamps. I a mi
fè que m'hagi de viure.

Quan calculava que ja havia guanyat prou per
a les seves necessitats plantava la feina de cu rec.

I es justificava:

- Ho es poten agafar mal costum.

☉ L'amo v'empipar:

- Però, home, el fran-Pere!... ¿puc fer fi, ara?
- (Crear un altre cop que culpa finit et que fi he
des comencat. O finit-ho tu. Paga'm i no en par-
tem més.

- Re, vaja, amb tu no v'hi pot tractar.

Assentia fran-Pere, magnèmicament.

- Tens raó: no v'hi pot tractar. Però que hi faci!

Les necessitats del vell mariner eren mínimes: beu-
re i fumar. El major el tenia de franc a la taverna.
O pairebé de franc: a canvi de petits serveis. I quan
tenyia amb la tavernera es notava de marisc que
agafava a les ropes de l'escotella.

A vegades en la tavernera i al altre habitant
del poble rebien un atac agut de sang i, amb llurs
xerrons i filipiques, feien la vida impossible al pobre
vell.

- Perquè et així! Però perquè et així! Quan po-
ràs enteniment?

El fran-Pere li entrem una ~~para~~ para molt

gran de porae enteniment i la pr at fein fupia
del poble per un temp més o menys llarg. Se'n anava
lluny: a Nantes, a Brest.

El entenimental, a casa o a la taverna, non
comentaven entre rialles:

- se'n deu haver anat a la recerca de la sirena.

Juan Pere preferia Nantes. El mariners de Brest no
li placien massa: deuen uniforme, eren soldats i Juan
Pere s'aplicava el soldat i les guerres en terra ferma
pero no en el mar. Guerres en la mar? Bombes,
cannons, submarins, vaixells enfundats? I les sirenes?
Mingui ho hi pensava mingui en les sirenes? Mingui
les compadria?

La mar li havia creat deu por a es navegants, es
brigs i les sirenes pero no por a la bestialitat de les
bratelles.

No, no li placien es uniformes, cosa estranya en un fran-
cis. Ho li placien el que aixien al carrer vestits de coti-
raines per a diferenciar-se de l'altre gent. Ho era an-
timilitarista ni anticlerical. Ebery Ho li era antipàtic
ni simpaties es capelles clergues i es militars. El pú-
d'ell el molestava era la manera de vestir.

Vi, Juan-Pere preferia Nantes i no Brest malgrat que
a Nantes la mar ajudaria viu: al d'ira, en l'armes
ofegava es enemics de la República.

Juan-Pere, que no sabia historia, preguntava a un pefre
que es passava més hores bevent que posant mitges vles i
presumia d'intel·lectual perquè havia llegit la Revolu-
ció de Thiers:

- Carrièr? Qui era aquest Carrièr?

- Un personatge. Un gran personatge! - deia el pefre, en-
tusiasmat.

- Lo aquell temps que està al capdamunt d'una columna.

(que li tallaren el cap.)

- Ho, home! Aquell es el rei (Huij XVI), de Carriac no se'n recorda ningú fins es per mateix-lo. Que desapareix
ho el pobles!... anirà a buscar una copa a la salut de
Carriac.

- Encara viu!

- Ho: també li tallaren el cap. Deben-hi.

7 Fran - Pere volia "a la salut" del feroç arcontol,
convenent que fou un benefactor de la humanitat i us
un pobre malalt de veixania.

De la ciutat dels armadors i es represent del segle
XVIII Fran - Pere és en consilia al port i les tavernes
- algunes d'elles mixtes de bordell - prostitució - del
port. Tavernes sinistres, d'un pintoresc dramàtic i embriac
Tavernes gairebé desertes de dia - home diria que
dormien, ibriac - i que de nit visca una vida febril
i al·lucinant, tavernes amb estinetes rojes al vidre
de la porta del carrer; amb un taulell al qual
s'enganxen com mosques el bebedors; amb taules
de fusta, preixures; amb una porteta al fons, entrada
al viciós Paradís de l'amer venal.

En la que Fran - Pere freqüentava quan era a
Hantès hi havia un paperut que, enfilat dalt d'
un alt taulell - home home podia creure que s'hi ha-
ria enfilat com una aranya - tocam l'ardura.

Tavernes en les que recalaven mariners de totes les
latituds, que canten amb les dones arpegudes d'amb
Huij p'ells, s'embriacuen i, posseïts pel diuoni tòxic
de l'alcohol, ploren com infant o es barallen com
besties feroces.

Juan - Pere es partora en aquella taverna el 1844

diners que tenia. Quan es acabava a feia venir a
dalt pel mariners que venien del mar ^{mar} llunyans que ell
fa ~~veure~~ havia navegat anys enrere. O pot ser que el
segor intel-lectual. Quan ja no el convidava ningú
retornar al poble.

En una d'aquelles tavernes ~~semp~~ t'atjar es
complagué en donar un fill a Fran-Pere. Però, es
dalt, no t'hi donà com es dona a tot-hom. I era
que a Fran-Pere li podien passar les coses que es pas-
sen a tot però no com es passen a tot. La seva rea-
litat no tenia res que veure amb la nostra. Era una ex-
litar en la que tan vol t'absurd i el fantàstic men
real i absurda i fantàstica, en canvi, invers i similit, la
vida de cada dia.

Fou una nit de Nadal. Feia molt fred, aquest fred
humit, corat que trespara es ~~veure~~. Havia nevat tot el
dia. al capvespre cessà de nevar i la boira, molt espes-
sa, covri la ciutat. ~~entre la boira, s'hi veien~~
~~varios del mont~~ al mont del riu es baixos encien es
thems ^{roigs, verds, blancs} (de-thurs mastil, ~~no~~ de tan en tan v'ria ~~das~~
una "sirena" ~~estrident~~ i rogallra. ~~propri d'aquell~~
(Fran-Pere v'indignava que d'aquell is tan
afis, d'aquell aspecte en diexia una sirena)
Tot plegat ~~per~~ tenia un aspecte de ~~permutat~~ ~~en~~
les tavernes. v'ria, de tan en tan, a ~~la coler~~ a
lret d'algun ~~vaixell~~ vaixell o a l'interior d'al-
guna taverna, quan obien la porta, una muriqueta
d'acordeó. Tot plegat tenia un aspecte fantàstic de
Nadal nordic, de Nadal de conte.

a la taverna hi havia poca gent: uns mariners
anglers que aquella nit, precisament aquella, ~~no~~
~~pas~~ ~~d~~ que es nit de Nadal i no de taverna, tenien el

i trist; uns ~~de~~ mariners alemanys que beien cervesa en
grans quantitats i parlaven; un matimoni
de ~~ells~~ home i una dona vells, derrotats però vertits
~~amb robes~~ que un dia hauria habien estat al-
lepanyats, que v'habien
acollit al refugi de la taverna perquè tal vegada no
s'alien en passar la nit; un rapador que, amb la intenció
de fer la nit i lligada a les canes per no fer-li robar, dormia
profundament amb el cap col·locat a la paret. I Joan - Pare, que
tenia algun diner i estabecava esplendidament la nit
de Nadal menjant fiambres i bevent vi negre. Però per
despit de la seva bona sort, no fou capaç d'apreciar que una
veu a la deriva, una multitud i desmoronitzada per la
misèria.

Les dones de la casa, veient que ningú feia cas
d'elles, v'habien atipat a una taula i immediatament
la que ocupava Joan - Pare i evocaven amb suplicants
tristesa que el seu fill hauria estat, al Nadal de puar e-
ren nois i volgueren casar-se com seu marit i seu
no ho volgué o el marit resultà un criat que v'embria-
gava verticalment, les ataron a parrotades i se'n anar
on amb altres dones.

Se tan en tan una d'elles v'assenyava un xic el
cervell, adoptant un gest provocatiu i així a la porta
per si atrepar algun passant.

El paperet, donat del tamboret, tocant de tan en
tan, al paperet, enfilat al tamboret, tocant ple de dones
una, l'arribà.

El taverner, però i veient, atinxerat veia el tan-
tall es lamentava:

- I de la de Nadal en direu mit d'alepin, Quines

ENAI

broma sinistra, at non ja no en pueda d'oleguin
i es homes han perdut les paus de divertir-se amb les
sempres.

"sempres"

Una de les dones, aquet-leticia i amb ven aprop a
~~una~~ una font i rovellada, deia:

- A mi es que ten a casa amb la familia, a mi fan
broma catalana

amb la dona que venia, tremolant, del carrer, entra-
va una alevada de plat.

- Quin fresh fr!

Es atemans seguien enfortint cervera, el anglés
bevia. Hui ja a prans plogades, les dones retrobaven
a l'evolució del seu parlar de "bones veus", el capa-
bond segua dormint penjant, la parolla d'aspecte bur-
lesc no paraven a mirar, tímids i expulsiu, per
no ~~no~~ ~~est~~ haver de mirar al altre. Y Joan-Pere,
indiferent a tot el del seu entorn, segua manjant
la xarateria infecta i demora una altra "chopine".

Se li apropà una de les dones:

- Un convidat?
- Ho.
- Ho siguis rompis, * Cal cat-licar la nit de Nadal.
- Que jo recordi, mai no l'he cat-licat.
- Be deries fer-ho a casa tua, amb el teu.
- Ho tinc casa.
- Quan en tens.
- Ho m'he tingut d'altre que la del ballon ra uave-
fan.
- I pare? Be en deries tenir.
- Segurament, pero el he oblidat.
- I dona?

Joan-Pere es recorda de la ficena i murmura:

- La morta.
  - També t'oblidares?
  - No podria. No en sabia. Ni en vull saber. Pel teu record visc. Sense el teu record no podria viure.
  - Ah! Què-beries! Quan ens passa una cosa molt trista sempre pensem que ja no podrem seguir vivint. Però intimitament t'oblidarem a poc a poc i ~~seguint~~ i acabem vivint com si no haguess passat res.
- Maria una pausa i com et vull explicar tota
va, insiste:
- ¿ no t'has tornat a casar ni t'has triat amb cap altra dona?